

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 maja 2023 r.

Pozycja 153

POSTANOWIENIE z dnia 16 kwietnia 2018 r. Sygn. akt Ts 123/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej [...] Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 7 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1440, ze zm.) z art. 64 w związku z art. 21 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 140 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, ze zm.) oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego dnia 20 marca 1952 r. w Paryżu (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.),

p o s t a n a w i a:

- 1) podjąć zawieszone postępowanie;
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez pełnomocnika i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 czerwca 2016 r. (data nadania) [...] Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. (dalej: skarżąca, spółka) wystąpiło o stwierdzenie, że art. 7 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1440, ze zm.; dalej: u.d.p.) są niezgodne z art. 64 w związku z art. 21 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, z art. 140 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, ze zm.; dalej: k.c.) oraz z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. w Paryżu (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.).

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

W pozwie z 15 maja 2012 r., skierowanym do Sądu Rejonowego w K., skarżąca wniosła o zasądzenie od Gminy Miasta K. kwoty 1000 zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze stanowiących jej własność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej z przyłączami na osiedlu mieszkaniowym [...] w K. przez Gminę Miejską K. jako posiadacza

zależnego tych sieci w złej wierze oraz zwrotu pożytków możliwych do uzyskania w wyniku prawidłowej eksploatacji tych sieci za okres od 1 września 2009 r. do dnia sporządzenia opinii z ustawowymi odsetkami liczonymi od 12 września 2006 r.; kwoty 1000 zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze stanowiących własność skarżącej działek gruntu wydzielonych pod drogi publiczne (ulice miejskie) na osiedlach mieszkaniowych w K. przez Gminę Miejską K. jako posiadacza zależnego tych dróg w złej wierze oraz zwrotu pożytków możliwych do uzyskania w wyniku prawidłowej eksploatacji tych gruntów za okres od 19 maja 1999 r. do dnia sporządzenia opinii dla dróg na Osiedlu [...] oraz za okres od dnia 17 sierpnia 2000 r. do sporządzenia opinii dla części dróg na osiedlu [...], a nadto za okres od 25 lipca 2001 r. do dnia sporządzenia opinii dla pozostałych dróg na osiedlu [...]. Pozwana, w odpowiedzi na pozew, uznała żądanie skarżącej do kwoty 2000 zł i podniosła zarzut przedawnienia roszczenia dotyczącego działek gruntu przeznaczonych pod drogi powyżej 1000 zł. W piśmie procesowym z 24 września 2012 r. skarżąca rozszerzyła powództwo z kwoty 2000 zł do kwoty 80 000 zł, a także zażądała zasądzenia na jej rzecz – odpowiednio – kwoty 30 000 zł (sieci wodociągowo-kanalizacyjne) i kwoty 50 000 zł (drogi). Gmina Miejska K. wniosła o oddalenie powództwa ponad kwotę 11 776,48 zł, a nadto złożyła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności spółki względem skarżącej na kwotę 117 041,93 zł.

W kolejnym piśmie procesowym z 27 sierpnia 2014 r. skarżąca rozszerzyła powództwo, zwiększając żadaną kwotę wynagrodzenia za korzystanie z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz pożytków możliwych do uzyskania w wyniku prawidłowej eksploatacji do 38 956, 67 zł, podnosząc przy tym, że obejmuje ona odszkodowanie za okres 40 miesięcy, tj. od 1 września 2009 r. do 31 grudnia 2012 r.

Wyrokiem z 12 grudnia 2014 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w P. Ośrodek Zamiejscowy w L. XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. zasądził na rzecz skarżącej kwotę 34 139, 20 zł z ustawowymi odsetkami, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Wyrokiem z 16 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w P. I Wydział Cywilny oddalił apelację skarżącej. Orzeczenie to wraz z uzasadnieniem zostało doręczone skarżącej 18 marca 2016 r.

Skarżąca poinformowała także, że od wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z 16 grudnia 2015 r. wniosła skargę kasacyjną. Sprawa została wpisana do repertorium pod sygnaturą [...].

Postanowieniem z 12 lipca 2016 r. Trybunał zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania przed Sądem Najwyższym. W uzasadnieniu postanowienia Trybunał wskazał, że bez orzeczenia Sądu Najwyższego nie sposób dokonać oceny sformułowanego w skardze zarzutu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącej.

Wyrokiem z 18 października 2017 r. Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną. Odpis tego orzeczenia został nadesłany do Biura Trybunału Konstytucyjnego 22 listopada 2017 r.

Skarżąca twierdzi, że zakwestionowana w skardze norma prawna narusza „prawo do własności i do ochrony własności”, gdyż przenosi na właściciela działki, przez którą przebiega droga wewnętrzna, ciężar wykonywania obowiązków mających w rzeczywistości publiczny charakter.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane analizowaną skargą nie zostało zakończone do 3 stycznia 2017 r., tzn. dnia wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji

i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK), to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

2. Jeżeli skarżący dokonuje jednoczesnego złożenia skargi kasacyjnej oraz skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 78 u.o.t.p. TK może zawiesić postępowanie do czasu zakończenia postępowania przed Sądem Najwyższym.

W rozpatrywanej sprawie Sąd Najwyższy oddalił wniesioną przez skarżącą skargę kasacyjną, w związku z czym zaistniała potrzeba podjęcia przez Trybunał zawieszonego postępowania na podstawie art. 36 u.o.t.p. TK w związku z art. 180 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155; dalej: k.p.c.).

3. W myśl art. 61 ust. 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 u.o.t.p. TK podstawową przesłanką skorzystania ze skargi konstytucyjnej jest zakwestionowanie takich przepisów, które prowadzą do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego i jednocześnie stanowią podstawę ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, wydanego w indywidualnej sprawie skarżącego.

W rozpatrywanej skardze konstytucyjnej skarżąca zakwestionowała zgodność z Konstytucją art. 7 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1440, ze zm.; dalej: u.d.p.).

Artykuł 7 ust. 2 u.d.p. stanowi, że zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu powiatu.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 u.d.p. drogi rowerowe, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg, są drogami wewnętrznymi.

Artykuł 8 ust. 2 u.d.p. stanowi, że budowa, przebudowa, remont, utrzymanie, ochrona i oznakowanie dróg wewnętrznych oraz zarządzanie nimi należy do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku – do właściciela tego terenu.

W myśl art. 8 ust. 3 u.d.p. finansowanie zadań, o których mowa w ust. 2 u.d.p., należy do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku – do właściciela tego terenu.

Istotę postępowania w sprawie skarżącej stanowiło roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez gminę z działek gruntu wydzielonych pod drogi oraz o zwrot pożytków możliwych do uzyskania w wyniku prawidłowej gospodarki, w tym gospodarki w zakresie eksploatacji sieci wodociągowo–kanalizacyjnej, a także roszczenie o zwrot kosztów wydzielenia i utrzymania dróg.

Zaskarżone przepisy nie były zatem podstawą wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny. Sąd ten przywołał zakwestionowane w skardze przepisy przy okazji przedstawienia stanu faktycznego, w jakim znajduje się skarżąca oraz by uzasadnić, dlaczego zarzuty apelacji uznał za bezzasadne.

Trybunał przypomina, że skarżący może uczynić przedmiotem zaskarżenia wyłącznie przepisy zastosowane w jego sprawie, które legły u podstaw ostatecznego jej rozstrzygnięcia przez sąd lub organ administracji publicznej. Warunek ten spełniony jest wówczas, gdy kwestionowany w skardze przepis determinuje treść orzeczenia przyjętego za podstawę skargi w tym jego aspekcie, w którym skarżący upatruje naruszenia przysługujących mu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym (zob. postanowienie TK z 9 maja 2017 r., sygn. akt SK 18/16, OTK ZU nr A/2017, poz. 37).

Powołanie w treści orzeczenia określonego przepisu nie wystarcza do uznania, że stanowi on postawę prawną wydania tego orzeczenia.

W związku z powyższym Trybunał stwierdza, że rozpatrywana skarga konstytucyjna nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 ust. 1 u.o.t.p. TK.

4. Trybunał zwraca również uwagę na wskazanie przez skarżącą, jako wzorców kontroli, art. 140 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, ze zm.; dalej: k.c.) oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna służy ochronie tylko tych praw lub wolności, które zostały określone w Konstytucji.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału, w trybie postępowania ze skargi konstytucyjnej wzorcami kontroli nie mogą być ustawy zwykłe ani akty prawa międzynarodowego.

Niedopuszczalne jest zatem rozpoznanie przedmiotowej skargi w zakresie niezgodności zaskarżonych art. 7 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 2 i 3 u.d.p. z art. 140 k.c. oraz z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zob. postanowienie TK z 2 czerwca 2017 r., sygn. akt Ts 57/17, OTK ZU nr B/2017, poz. 146).

Mając na uwadze powyższe, Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK na postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu skarżącemu przysługuje zażalenie do Trybunału Konstytucyjnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego postanowienia.